

begrebet, hvorledes den Opgave skal løses, medens alle de andre Slægtled enten have forsømt den eller i alt Fald misforstaaet den. Det er overmaade faa af vore gamle Bygningsmindesmærker, vi have kunnet bevare i deres oprindelige Skikkelse, hvor vort Slægtled staar fuldkomment frit i Spørgsmaalet om, hvad der skal gøres for at bevare dem for Eftertiden. Vore gamle Kirker ere blevne ombyggede Gang efter Gang, dels efter Ødelæggelse ved Brande og Nedstyrtning, dels fordi det har været nødvendigt at udvide dem, og de senere Slægtled, der have bygget paa disse Kirker, have derved fulgt deres eget Hoved, deres egen Smag. Derved er denne Sammenblanding af Stilarter opstaaet, som saa ofte er berørt, ogsaa under Forhandlingen i Dag. Lad os tage et Eksempel som Ribe Domkirke. Det ligger nærmest at fremdrage det, fordi Lovgivningsmagten i vore Dage har sysselsat sig med Restaureringen af Ribe Domkirke og har medvirket til, at Spørgsmaalet blev løst paa en saa smuk og tilfredsstillende Maade. Denne gamle Domkirke i den vestjydske By begyndte man at bygge i 1125, og Opførelsen afsluttedes 25—30 Aar efter. Da havde den et fladt Loft over Hovedskib og over Korsfløjene, Hvælvinger over Sideskibene og to smaa Taarne i Vest som det ene Taarn, Maria Taarnet, der nu er rejst efter Restaureringen. Den var bygget i den romanske Stilart, og opført af Natursten, af Tufsten fra Rhinlandene og danske Natursten mellem hinanden. Da den havde staaet 30—40 Aar, blev den hjemsogt af den første Brand, og det nordre Taarn styrtede ned for ikke at blive genopført mere. Da den havde staaet 100 Aar, kom den næste Brand, der ødelagde en stor Del af den, og saa begyndte man at bygge om. Man opførte en Hvælving over Midterskibet og Korsfløjene, hvor der tidligere havde været det flade Loft, og saa rejste man det røde Stormklokketaarn, der nu staar som Kirkens Hovedtaarn, af røde Mursten og i Spidsbuestil. Det var den første Forandring i Kirkens Udseende, men derved blev det ikke. I Løbet af det 15de Aarhundrede, altsaa 200 Aar senere, sammenbyggede man hele den Krans af Kapeller, der var bleven rejst udenom Kirken, til to smaa ydre Sideskibe, de, der ogsaa nu træde frem byggede af røde Mursten og i sen Spidsbuestil. Noget lignende som det, der her er sket med Ribe Domkirke, har været Tilfældet med de fleste andre gamle Bygningsværker, vi have.

Hvordan bliver da Nutidens Forpligtelse over for Bevarelsen af saadanne Mindesmærker? Naar bliver Nutiden forpligtet

og naar berettiget til at gribe ind? Det bliver den efter mit Skøn i 3 Tilfælde. Det første er det selvfølgelig, naar det gamle ikke kan staa mere, naar det truer med at styrte ned, hvis det ikke bliver gjort noget ved det. Saaledes greb Statsmagten ind overfor den gamle Viborg Domkirke, der blev dømt til at være saa brøstfældig, at der egentlig ikke var noget af den, der kunde blive staaende. Man rev den ned omtrent helt til Grunden, og man stod da med forholdsvis frie Hænder til at restaurere den gamle Kirke saaledes, som man mente, den havde set ud fra først af. Det gjorde man ogsaa, idet man gav Viborg Domkirke den Skikkelse, den har nu, og som af mange beundres og regnes for et stort Kunstværk. Men jeg tror alligevel, at de fleste, der have set Viborg Domkirke, mere eller mindre have et Indtryk af, at som den nu staar, er den egentlig slet ikke noget Mindesmærke. Den er et Kunstværk, man kan sige et betydeligt Kunstværk, men man staar ikke overfor Viborg Domkirke med Fornemelsen af, at det egentlig er et ærværdigt historisk Mindesmærke, som der knytter sig dybere Erindringer til. Det har været den kedelige Følge af, at man gjorde saaledes ved Viborg Domkirke. Man var maaske nødt til det, endskønt jeg tror, der endnu er delte Meninger om Nødvendigheden af, at man rev den ned til Grunden og skabte et helt nyt Værk.

Det andet Tilfælde, hvor Samfundet bliver om ikke just nødt til, saa dog i det mindste berettiget til at gribe ind, er det, hvor Mindesmærket staar som ganske ufuldendt, hvor den Slægt, der har opført Bygningen, ikke har magtet Opgaven, men er bleven standset paa Halvvejen og har efterladt sig et ufuldført Værk, en halvgjort Gerning. I det Tilfælde kan man just ikke sige, at Nutiden skulde være forpligtet til at gribe ind for at fuldende et saadant Mindesmærke, men de fleste ville med god Grund mene, at den er berettiget dertil. Vi have egentlig ikke herhjemme noget Eksempel af Betydning paa et saadant ufuldendt Mindesmærke, som det har været rimeligt og naturligt for Samfundet at fuldende, men man har rigelig af Eksempler andetsteds. De fleste vide maaske, at den store Kölner Domkirke indtil for vistnok 80 Aar siden stod som en Ruin. Den Slægt, der havde paabegyndt Opførelsen af dette store Bygningsværk, evnede ikke at rejse mere end Koret og en Smule af Resten. Saaledes stod den som en mægtig Vanskabning indtil for knap 100 Aar siden, da Arbejdet i Tyskland begyndte paa at rejse det